

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології, педагогіки і туризму

Роман ВАСЬКО

«26» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна психологія

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки	доктор філософії
галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-наукова програма	Сучасні наукові освітні студії: педагогіка, методика навчання іноземних мов і культур, наукова англійська мова
статус дисципліни	дисципліна професійної підготовки

Форма навчання денна, вечірня, заочна

Навчальний рік 2024 – 2025

Семестр I

Кількість кредитів ЄКТС 3

Мова навчання українська

Форма підсумкового контролю залік

Розробник:

Валентина КИРИЛЕНКО, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, педагогіки і туризму КНЛУ.

Рецензенти:

Олександр Бондаренко, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології і туризму КНЛУ.

Схвалено на засіданні кафедри психології і туризму.
Протокол № 16 від «13» червня 2024 року.

Завідувач кафедри

Олександр БОНДАРЕНКО

Схвалено на засіданні вченої ради університету,
протокол № 2 від «26» серпня 2024 р.

Голова вченої ради

Роман ВАСЬКО**1. Мета вивчення дисципліни:**

сприяти *формуванню у аспірантів системи наукових знань* про сутність та проблеми сучасної педагогічної психології, що дозволить поглибити та систематизувати їх знання, а також підвищити професійну компетентність і педагогічну культуру; сприяти у формуванні здатності до реалізації отриманих знань та умінь майбутніми спеціалістами в галузі педагогічної психології, які забезпечують фундаментальну наукову підготовку майбутнього науковця; сприяти *усвідомленню аспірантами необхідності дотримання норм* професійної етики, академічної доброчесності та розширенню загального культурного світогляду, *формуванню здатності* планувати та вирішувати завдання власного професійного й особистісного розвитку, стратегій дослідницького самовдосконалення, *вихованню* професійних і особистісних якостей аспіранта, необхідних для здійснення науково-дослідної та викладацької діяльності.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану):

___3___ кредити ЄКТС; ___90___ год., у тому числі:

	Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	20 год.	6 год.
семінарські заняття	10 год.	4 год.
практичні заняття	–	–
консультації	–	–
самостійна робота	60 год.	80 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:

знати :

- специфічні особливості теоретичних основ педагогічної психології (виховання і навчання, особистості педагога та учня, структуру та типи навчальної і педагогічної діяльності) в порівнянні з іншими психологічними науками,
- основні концепції педагогічного процесу, виховання та навчання, психологічні аспекти та завдання педагогічної психології,
- структуру та типи педагогічної діяльності, стилі педагогічного керівництва,
- зміст та форми організації освітнього процесу, характеристику психологічних новоутворень учнів на різних рівнях освіти,
- особливості розвитку учнів відповідно до віку та стану здоров'я і соціальних умов життя,
- основи психогігієни навчальної діяльності.

уміти:

- досліджувати та аналізувати розвиток педагогічної науки, психологічні факти, механізми та закономірності навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу, дії її індивідуальних чи колективних суб'єктів,
- аналізувати та критично оцінювати специфіку наукових підходів, виділяючи їх позитивні та негативні сторони,
- аналізувати та критично осмислювати педагогічну дійсність, співставляти наукові знання з дотичних до педагогічної психології наук,
- співставляти існуючі психолого-педагогічні теорії і ситуацію розвитку сучасної освіти в контексті її історичних передумов,
- використовувати методи та прийоми розробки психолого-педагогічних основ удосконалення освітнього процесу на всіх рівнях, з урахуванням антропометричних, анатомічних та фізіологічних параметрів життєдіяльності особистості в філо- і онтогенезі,

- аналізувати результати організації освітнього процесу, визначати та виділяти індивідуальні психологічні особливості розвитку отримувачів освітніх послуг на різних освітніх рівнях,

- аналізувати власну готовність до здійснення педагогічної діяльності та взаємодії суб'єктів педагогічної та учбової діяльності на різних рівнях та ступенях освітнього процесу.

Для успішного освоєння дисципліни аспіранти повинні володіти знаннями в області філософії, загальної психології, вікової психології, педагогіки і психології вищої школи. Знання та навички, отримані в результаті вивчення даних курсів, створюють необхідну базу для вивчення курсу «Педагогічна психологія» і мають високу ступінь кореляції з ними.

4. Анотація навчальної дисципліни

Курс «Педагогічна психологія» є одним із основних в блоці загальнопрофільних дисциплін та фундаментальним для вивчення інших дисциплін загально професійного та дисциплін професійного циклу та призначений для створення у аспірантів цілісного уявлення про діяльність учасників освітнього процесу та ролі психолога у формуванні позитивного клімату в освітньому середовищі.

У межах цього курсу аспіранти опановують вміннями організовувати освітній процес як в окремій навчальній групі, так і в потоках, здійснювати не тільки освітню, а й виховну діяльність незалежно від віку групи, але враховуючи вікові та індивідуальні особливості кожного здобувача освіти, планувати і вирішувати завдання професійного та особистісного розвитку і самовдосконалення.

Курс включає один організаційний модуль і три змістовних модулі. Основний зміст структуровано за темами, які входять в навчальну програму. В першому модулі розкрито психологію навчання (структурі та формуванню навчальної діяльності). В ході засвоєння цього розділу, студенти навчаються оцінювати психологічні та дидактичні особливості різних технологій навчання та визначення їх сильних та слабких сторін. Питання психології виховання піднімаються у другому модулі, основним змістом якого є предмет та задачі виховання, зарубіжні та вітчизняні концепції виховання, психологічні цілі, механізми та засоби виховання та становлення особистості, вплив різних виховних впливів на психічний розвиток підростаючого покоління, психологічні особливості морального, статевого та сімейного виховання, методи вивчення та формування моральної та психо-сексуальної сфери здобувача освіти.

В третьому модулі розглядаються питання психології педагогічної діяльності: характеристика педагогічної діяльності, охарактеризовуються педагогічні здібності та стилі діяльності, педагогічне спілкування та педагогічні конфлікти.

Таким чином, *основна мета курсу* полягає в створенні умов для засвоєння студентами підходів до сучасних концепцій учіння та формування особистості, ознайомленні аспірантів з психологічними особливостями освітньої діяльності, з психологічними особливостями учнів та педагогів, з особливостями виховання учнів в різних соціальних виховних інститутах, до практики конструювання навчально-виховних ситуацій.

5. Компетентності аспірантів, визначені навчальною дисципліною (освітнім компонентом) «Педагогічна психологія»

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗК)

<p>переосмислення наявних та створення нових цілісних знань із загальної педагогіки, історії педагогіки, теорії та методики навчання мов і професійної практики викладача закладу вищої освіти</p>													
<p>ЗК 4. Здатність ініціювати, організовувати та проводити комплексні теоретичні та експериментальні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань.</p>			+										
<p>ФК 8. Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Освітні, педагогічні науки», удосконалюючи методологію науково-викладацької майстерності, педагогічну техніку, професійні вміння майбутніх учених, викладачів вищої школи; планувати й організовувати освітній процес у вищій школі згідно з визначеними проміжними і кінцевими цілями навчання, розробляючи власні наукові і дидактичні матеріали (підручники, посібники, методичні рекомендації) та технології за профілем навчальної</p>												+	

дисципліни; здатність до організації та проведення навчальних занять, встановлювати ефективну міжособистісну взаємодію зі студентами та доброзичливий психологічний клімат у колективі, ідтримувати здоров'язбережувальне середовище; здатність організовувати контрольні заходи, оцінювати результати навчальної діяльності студентів, застосовуючи традиційні та альтернативні методи.												
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Результати навчання аспірантів з дисципліни (освітнього компонента) «Педагогічна психологія»: Результати навчання аспірантів з дисципліни базуються на програмних результатах навчання, визначених освітньо-науковою програмою:

Таблиця 2

Матриця відповідності результатів навчання з дисципліни (освітнього компонента) «Педагогічна психологія» програмним результатам навчання, визначених освітньо-науковою програмою

Результати навчання з дисципліни (освітнього компонента)	Програмні результати навчання			
	ПРН 12	ПРН 13	ПРН 16	ПРН 20
2. Критично аналізувати та оцінювати знання основних концепцій педагогічного процесу, виховання та навчання, психологічних аспектів та завдань педагогічної психології	+	+	+	+
3. Аналізувати та критично оцінювати специфіку наукових психолого-педагогічних підходів, виділяючи їх позитивні та негативні сторони	+	+		
4. Аналізувати і описувати структуру та типи педагогічної діяльності, стилі педагогічного керівництва, основи психогієни навчальної діяльності	+	+	+	+
5. Використовувати методи та прийоми розробки психолого-педагогічних основ удосконалення освітнього процесу на всіх рівнях	+	+	+	+
6. Визначати та виділяти індивідуальні психологічні особливості розвитку здобувачів на різних освітніх рівнях, для успішного здійснення науково-дослідної та професійної діяльності		+	+	+
7. Організовувати комунікативний процес, управляти динамікою групових процесів в колективах, долати бар'єри в спілкуванні та вибудовувати конструктивні взаємини в колективі з урахуванням		+	+	+

етичних принципів і норм, психологічних особливостей людей, їх приналежності до професійної, гендерної, національної та інших соціальних груп				
8. Планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку і самовдосконалення в науково-дослідній та викладацькій діяльності	+			+
9. Демонструвати високу ступінь самостійності, авторитетність, інноваційність у професійній та науковій діяльності. здатність до виявлення специфіки психічного функціонування людини в освітньому просторі з урахуванням вікових та кризових етапів розвитку, гендерних та етнічних особливостей			+	+
10. Вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому з урахуванням етичних принципів і норм, психологічних особливостей людей, їх приналежності до професійної, національної та інших соціальних груп		+		
11. Налагоджувати та підтримувати контакти з фаховими спільнотами у педагогічній діяльності, побудовані на правилах і принципах академічної доброчесності науковця та освітянина, ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах	+		+	+
12. Застосовувати у фаховій діяльності норми і принципи саморозвитку і самовдосконалення, дотримуватись принципу відповідальності за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень		+	+	+

7. Відповідність програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Педагогічна психологія»

Таблиця 3

Матриця відповідності програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) «Педагогічна психологія»

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 12. Оцінювати власну наукову і професійну діяльність, обирати і втілювати стратегії саморозвитку та самовдосконалення в науково-дослідній та викладацькій діяльності	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення.	Індивідуальне і групове опитування
ПРН 13. Організувати викладання фахових дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасної вищої школи, вимог до нормативного, наукового, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, використовувати ефективні засоби діагностики навчальних досягнень майбутніх фахівців.		Експрес-контроль
ПРН 16. Оцінювати власну наукову і професійну діяльність, обирати і втілювати стратегії саморозвитку та самовдосконалення в науково-дослідній та викладацькій діяльності.	<i>Методи інтерактивного (комунікативного) і проблемного навчання</i>	Оцінювання роботи аспірантів в групах

<p>ПРН 20. Обирати оптимальні інформаційні технології дистанційного навчання у власній педагогічній діяльності, в організації та проведенні наукових заходів</p>	<p><i>Методи навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • групова дискусія, • дидактичні та ділові ігри, що імітують досліджувані процеси, • ситуаційний аналіз (кейс-метод), дослідження ситуації професійної взаємодії з використанням різних методів (аналіз літературних джерел, спостережень, інтерв'ю), презентація результатів виконаних досліджень. <p><i>Індивідуальні завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • творчі есе з проблем професійних комунікацій, • психодіагностичні завдання (психологічні тести), • психологічні задачі та вправи. 	<p>Оцінювання індивідуальних завдань аспірантів</p> <p>Тематичне тестування</p> <p>Модульна контрольна робота</p> <p>Залік</p>
--	--	--

8. Система оцінювання результатів навчання (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень аспірантів)

Контроль результатів навчання аспіранта з дисципліна «Педагогічна психологія» здійснюється у формі *вхідного, поточного, модульного та підсумкового (семестрового) контролю*. Механізм і критерії оцінювання оприлюднюються кафедрою психології педагогіки та фізичного виховання на своєму сайті та інформаційному стенді та доводяться до відома аспірантів до початку навчального року.

Вхідний контроль застосовується як передумова успішної організації вивчення дисципліни. Він дає змогу визначити наявний рівень знань аспірантів і слугує орієнтиром для реалізації індивідуального підходу в процесі викладання дисципліни та визначенні форм організації освітнього процесу і методів навчання.

Поточний контроль успішності аспірантів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності аспіранта. **Поточний контроль** проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності аспірантів здійснюється за *накопичувальною системою*.

Система оцінювання результатів навчання аспірантів з дисципліни «Педагогічна психологія»

Види навчальної діяльності аспіранта	Аудиторна навчальна робота аспіранта										Самостійна навчальна робота аспіранта		Модульна контрольна	
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Творче есе	Ситуаційний аналіз (кейс-метод)		
Максимальна кількість балів	5		5		5		5		5		5	15	10	50

Модульний контроль. Семестровому контролю з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» передую написання аспірантами модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни «Педагогічна психологія»

Модульна контрольна робота включає 2 завдання, з яких кожне оцінюється за наступними *критеріями*.

Відповідь на кожне завдання модульної контрольної роботи оцінюється за 25-бальною шкалою.

23-25 балів виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання завдання.

18-22 бали виставляються за умови, що відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв'язання проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

15-17 балів виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки в розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

14 балів і менше виставляється за умови відсутності вичерпаної відповіді на питання, наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань аспіранта.

Виконане завдання має включати такі складники: обґрунтування актуальності, викладення змісту, висновки.

Максимальна кількість балів за виконану МКР становить 50.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання аспірантів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Залік	50 50

Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі неможливості аспірантам вечірньої та заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи. Графік повинен бути затверджений проректором з наукової роботи.

Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура та форми терміни відпрацювання аспірантами денної форми здобуття освіти пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра психології, педагогіки і фізичного виховання і доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з дисципліни і критерії оцінювання.

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» проводиться у формі заліку за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік ("зараховано / не зараховано"), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 60 і вище, отримують оцінку "зараховано" і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік.

Якщо аспірант на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою "незараховано", то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового балу виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно

На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про залік” викладач виставляє:

- оцінку за залік за національною шкалою (“зараховано”);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (А, В, С, D, E).

В Індивідуальний навчальний план аспірант записує точну назву дисципліни (аббревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ з/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин							
		Денна / вечірня форма				Заочна форма			
		Ра- зом	у тому числі			Ра- зом	у тому числі		
лек- ції	семінар- ські / практич- ні заняття		само- стійна робота	лек- ції	семінарські / практичні заняття		само- стійна робота		
Модуль 1									
Змістовий модуль 1. «Психологія педагогічної діяльності»									
1.1.	Психологія розвитку як основа педагогічної психології	9	2	1	6	11	1		10
1.2.	Закони розвитку та навчання особистості	9	2	1	6	12	1	1	10
1.3.	Соціально-психологічна організація системи освіти	9	2	1	6	11	1	1	10
1.4.	Професіограма сучасного педагога	9	2	1	6	11,5	0,5		10
1.5.	Співпраця в структурі педагогічної діяльності	9	2	1	6	11,5	0,5		10
Змістовий модуль 2. «Психологія отримувача освітніх послуг»									
2.1.	Психологія учіння	9	2	1	6	10			10
2.2.	Психологія навчання і самоосвіти	9	2	1	6	5			5
2.3.	Психологія мотивації навчальної діяльності	9	2	1	6	7	1	1	5
Змістовий модуль 3. «Психологія формування та розвитку зрілої особистості»									
3.1.	Психологія розвитку особистості в процесі безперервної освіти	18	4	2	6	6,5	1	1	5
	Разом годин за модулем 1	90	20	10	40	90	6	4	80
	Усього годин	90	20	10	40	90	6	4	80

10. Рекомендована література (у тому числі Інтернет ресурси)

- Аман, І. С., & Литвиненко, О. В. (2018). *Інтернет-сервіси в освітньому просторі*. Вип. 3. КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського».
- Балл, Г. О. (ред) (2003). *Культурологічні та психолого-педагогічні проблеми гуманізації освіти*. Вип. 2. Ліста-М.
- Власова, О. І. (2005). *Педагогічна психологія*. Либідь.
- Бачинська, Є. М., & Матушевська, О. В. (авт.кол) (ред) (2020). *Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання*. КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів».
- Богданов, С., & Залеська, О. (2018). *Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації : методичний посібник для педагогів*. Пульсари.

- Гетьман, Т. О., & Кричківська, Т. Д. (2022). *Проблеми педагогічної психології: хрестоматія*. КНТ.
- Кошелева, Н. Г. (уклад.). (2024). *Педагогічна психологія*. ГПМ ДВНЗ ДДПУ. <http://ds.forlan.org.ua:80/handle/123456789/611>
- Кухаренко, В. М., & Бондаренко, В. В. (за ред.) (2020). *Екстрене дистанційне навчання в Україні*. Видавництво КП «Міська друкарня».
- Максименко, С. Д. (2017). *Генетична психологія учіння людини*. Видавничий Дім «Слово».
- Москалець, В. П. (2021). *Психологія особистості*. Ліра-К.
- Максименко, С. Д. (ред) (2021). *Освітній простір в контексті гуманістичної парадигми: психологічні пріоритети сучасності*. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, Canadian publishing office “Accent Graphics Communications & Publishing”. <https://fdotadotr.wordpress.com>.
- Сергеєнкова, О. П., Столярчук, О. А., Коханова, О. П., & Пасека, О. В. (2012). *Вікова психологія*. Ун-т ім. Б. Грінченка
- Найдьонова, Л. А. (2013). *Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу*. Імекс-ЛТД.
- Новікова, Ж. М. (2022). *Педагогічна психологія*. Львівська політехніка.
- Пальчевський, С. С., & Сиротенко, А. Й. (наук. ред.) (2020). *Сугестопедагогіка: новітні освітні технології*. Кондор.
- Пихтіна (2023). *Основи педагогічної техніки*. Центр учбової літератури.

Додаткова література:

- Бех, І. Д. (1998). *Особистісно зорієнтоване виховання*. ІЗМН.
- Бех, І. Д. (2009). *Психологічні джерела виховної майстерності*. Академвидав.
- Костюк, Г. С. (1989). *Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості*. Рад.шк.
- Горностай, П. П. Слюсаревський, М. М. (ред), & Татенко, В. О., Титаренко, Т. М., Хазратова, Н. В. та ін. (2018). *Основи соціальної психології*. Талком.
- Дегтярьова, Г. С., Козяр, М. М., Руденко, Л. А. (ред), & Шиделко, А. В. (2013). *Психолого-педагогічні засади діяльності педагога сучасної професійної школи*. Педагогічна думка.
- Соловей, М. І., Спіцин, Є. С., Потапенко, К. К., & Шалік, З. М. (2004). *Організація та методика проведення науково-педагогічних досліджень студентами вищих навчальних закладів*. Ленвіт.
- Скрипченко, О. В., Долинська, Л. В., & Огороднічук, З. В. (2001). *Вікова та педагогічна психологія*. Просвіта
- Степанов, О. М. (2011). *Педагогічна психологія*. Академвидав.
- Сисоєва, С. О., & Кристопчук, Т. Є. (2013). *Методологія науково-педагогічних досліджень*. Волинські береги.
- Поліщук, В. М. (2019). *Вікова і педагогічна психологія*. Суми: Університетська книга.
- Токарева, Н. М., & Шамне, А. В. (2017). *Вікова і педагогічна психологія*. Київ.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Київського національного лінгвістичного університету.

Рекомендовані Інтернет ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
2. <http://hklib.npu.edu.ua/> – Наукова бібліотека національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.
3. <http://upsihologa.com.ua/> – портал професійних психологів України «У психолога».

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна (за потреби)